

Levéltári Szemle 2025/3. szám

A Levéltári Szemle 2025. évi 3. száma több összegző jellegű tanulmányt is közöl. A folyóirat élén a magyar levéltárügy egészére kiterjedő összefoglalás, egy korábban megkezdett témasorozat újabb írása olvasható (Haraszi Viktor). A tanulmány történeti ívet rajzolva mutatja be a jogforrások kialakulását és fejlődését a levéltárak életében. A korábban kevésbé tárgyalt forrástípusok szakmai kérdéseinek sorozatába illeszkedik Ogoljuk-Berzsenyi Anett írása, aki az egészségügyi dokumentumok forrásértékéről, és a családtörténet-kutatásban betöltött szerepükről ír, tárgyalva a felmerülő adatvédelmi és archiválási kérdéseket is. Speciális levéltári forrásokat ismertet Kőfalviné Ónodi Márta, aki levéltárban fellelt kották publikálásának és e forrás hasznosulásának módját mutatja be. Két, hungarika témakörben született tanulmányt is tartalmaz a lapszám: az NDK–magyar diplomáciai kapcsolatokról (Wencz Balázs) és a Habsburg Ottó Alapítvány Levéltára kutatásairól (Dékány Szilveszter és Lőrincz Zita). Ö. Kovács József jelenkortörténeti kutatások több évtizedes levéltári tapasztalatait foglalja össze; több levéltáros-projektet is említve válaszol a több mint tízéves vidéktörténeti témacsoport tevékenységét ért kritikák egy részére, egyúttal összegzi a kutatócsoport eddigi munkáját és eredményeit (Reflexiók jelenkortörténeti szövegeinkről). Egy érdekes és színes virtuális levéltári kiállítás ismertetője (Polgár Tamás és Récsei Balázs: Virtuális levéltári kiállítás a reformkori Somogy vármegyéről), recenziók, valamint az MLVT vándorgyűlés beszámolója kapott még helyet a lapszámban.

Haraszi Viktor: Jogi normák, jogforrások a levéltárak életében

A tanulmány első része vázlatosan bemutatja a magyar jogszabályalkotás, valamint különösen is a levéltárakra vonatkozó jogszabályok történetének alakulását a középkortól kezdődően egészen napjainkig. Az ismertetés során nagy hangsúlyt kap a 20. századi folyamatok, azon belül is elsősorban az államszocializmus időszakára vonatkozó változások bemutatása. A tanulmány második felében a szerző arra hoz példákat, hogy milyen módon befolyásolhatja a jogszabályok értelmezését egy-egy bírósági állásfoglalás. Ezek ismerete nem csupán azért lehet hasznos a levéltáros számára, mert segítséget nyújt adott az jogszabály értelmezésében, hanem azért is, mert ismeretük felhasználható lehet egy-egy olyan jogi vitában is, amelyben a levéltár is érintett.

Ogoljuk-Berzsenyi Anett: Az egészségügyi dokumentáció mint a genealógia lehetséges forrása

Az utóbbi esztendőkből ismét fellendülőben vannak az egyéni genealógiai kutatások, ám megváltozott fókusszal. Egyre inkább igény mutatkozik arra, hogy ne csupán egy nevekkel ellátott családfát kapjon kézbe végeredményként a kutató, hanem lehetőség szerint minél több részlet kiderüljön a felmenőkről. Ez a megközelítés pedig igényli új forrástípusok bevonását a kutatásba. Jelen tanulmány az egyik ilyen kevésbé használt forrástípus, az egészségügyi dokumentációk családfakutatási szempontú forrásértékének bemutatására vállalkozik. Ismerteti az irattípusra vonatkozó forrásadottságokat, a levéltári megőrzés korlátait, valamint azokat a tartalmi ismérveket, amelyek kiegészítő jelleggel hasznára lehetnek a családfakutatóknak is.

Kőfalviné Ónodi Márta: Tárogatóhang – Levéltári kották lemezfelvételen

A levéltárak – a közismert forrástípusokon túl – sokszor meglepő vagy talán kevésbé ott keresett dokumentumokat is megőrizhetnek. Ilyen, széles körben kevésbé ismert dokumentumtípust jelentenek a kéziratos kották. Jelen tanulmány a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Vármegyei Levéltára Kiskunfélegyházi Részlegének őrizetében lévő Boczonádi Szabó Imre által összeállított kottáskönyv történetét tárja az olvasók elé. Az írás bemutatja a szerző életútját, ismerteti a forrást, s annak utóéletét is annak apropóján, hogy 2025-ben a kötetben található dalok közül egy csokorra való hangzóanyagként is megjelenhetett.

Dékány Szilveszter–Lőrincz Zita: A Muri Apátság és Zita királyné archívuma

A Muri Apátság története alapításától kezdődően szorosan összefonódott a Habsburg család történetével. A család számos tagját itt is temették el. Az apátság utolsó szerzetese 2017-ben hunyt el, így ma már az épületegyüttes kolostorként nem funkcionál, ám számos intézménynek ad otthont. Ezek egyike IV. Károly király feleségének, Zita királynénak az archívuma. A Muri Apátságban működő intézménnyel szorosan együttműködik a Habsburg Ottó Alapítvány, s ennek az együttműködésnek a keretében került sor az archívum fotóanyag egy részének rendezésére és digitalizálására. Jelen tanulmány nem csupán a projekt, valamint a közeljövő terveinek ismertetésére vállalkozik, hanem vázolja az archívum létrejöttének körülményeit is, illetve az apátság és a család kapcsolatának történetét.

Wencz Balázs: Keletnémet párt- és kormányküldöttség Magyarországon 1982. június 2. és június 4. között

A magyarországi levéltári forrásokon kívül a berlini Politisches Archiv des Auswärtigen Amts és a Bundesarchiv több fondjában is fellelhetőek Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság együttműködése kapcsán keletkezett dokumentumok.

A két ország bilaterális kapcsolataira vonatkozó iratok közül kiemelkedő jelentőségűek a kétoldali találkozókról készült feljegyzések, összefoglalók és emlékeztetők, továbbá az állampártok vezetőinek négy szemközti megbeszéléseit szó szerint rögzítő iratok, illetve a hivatalos pohárköszöntők fennmaradt példányai. Jelen írás az Erich Honecker vezette keletnémet pártküldöttség 1982. júniusi magyarországi tartózkodásával összefüggésben keletkezett dokumentumok felhasználásával ad áttekintést az azt megelőző időszak kétoldali kapcsolatairól, a delegáció érkezésével kapcsolatos előkészületekről, illetve annak eredményeiről.